

LBRIS

We know
books

STELIAN TĂNASE

MARELE INCENDIATOR

Cronica unui fapt divers

Roman

CORINT
BOOKS
—2019—

CAPITOLUL 1

Să mă prezint mai întâi. Sunt fără căpătâi, un biet cronicar. Un flecar dintr-o mahala de belea zisă Antim. Sunt un biet anonim, un bețiv costeliv, o șarlă, un subversiv, o cotarlă. Sunt orbul din poveste care păzește ferestre. Un rătăcit prin labirint, un text fără print. Aștern verset cu verset în mare secret. N-am habar dacă am har. Numai dracu' știe, că el ia simbria!... Spun o pacoste de poveste. M-am luat de scris din plictis după un pact cu dracul. Ce elegant purta fracul! Priza tutun din besac-tea. Scheuna ca o cățea și se trăgea de bretea.

Ca-ntr-o scamatorie, zurlie, mă întorc cu spatele. Când nu-mi văd aproapele zic – Doamne Atotputernic, ajută un netrebnic! Oricât ar dura, pururea Îți Voi fi devotat, preaplecat și supus. Nu sunt Isus, nici geniu, nici sfânt – doar un boț de pământ. Vin cu o rugăciune – aprinde în mine un tăciune! Pogoară-Ți harul Tău în sufletul meu pustiu, să pot să scriu această cronică anacronică și umilă. Ai milă! Iartă-mă! De cad în Iad, înalță-mă de subsuori la Tine în zori. Fii bun cu mine! 'S un păcătos, un necuviincios, un proclat. Un anarhist, un anahoret, un trist. Sunt un ratat, un înstrăinat. Vorbesc mereu cu păcat. Trece-mă prin Vamă! Sfinte Duh, coboară-Te din văzduh! Așterne-Ți cuvintele-n șir ca pietrele din cimitir.

Hai sictir! Îmi strigă dracu' de sub coviltir. „Mucea, uite crucea! strig înfricoșat. Arătareo, beleao, puți a căcat! Trăiești în duhoare cât e ziua de mare!” Scoate limba la mine și se preface în câine. „Piei drace, nu te preface!” Scade cât un ibric, behăie zgomotos, atârnat cu capul în jos. Face tumbe și începe să umble... Se lasă frig. Îi strig urât: „Hai, zât!” Dispare în ninsoare cât e ziua de mare.

Când cade seara, răsucesc țigara și trag un fum. Hmmm, ce parfum! Deschid o sticlă cu vin și Ție mă închin. Fac focul în vatră, mă feresc de scânteii și-l ascult pe Grivei cum latră prin curte. Dau radio pe ultrascurte. Monte Carlo – Fra Diavolo, *opera comique*. BBC Music, cor aulic! anunță un crainic peltic. Radio Swiss Classic, Clara Haskill – contra-dans și cadril, Wolfgang Amadeus Mozart cu orchestra din Stuttgart. Sunt criță. Iau o linguriță cu miere de-albine și mi-e ceva mai bine. Bez, ilustrez ca un caligraf un paragraf. Scriu, doamna mea, o cronică mai rea decât ciuma bubonică. Mi se face și frică. Am de ce – timpul trece prea repede. E ca o lespede, o închipuire când deschide aripa a nemurire! Am să înnebunesc dacă nu isprăvesc. Când îmi dă de veste, clipa de ja nu mai este...

Într-o zi, când nu voi mai fi, cine va mărturisi!? Cine va zugrăvi aceste grozăvii? Cine va povesti despre Zoe&Vivi!? Voi ști dacă a fost în zadar când eu, biet cronicar, voi fi luat de dricar. Vom auzi goarna și va cădea iarna. Bez, o să dezertez! Să ies din lume? Pe unde anume!? Prin poligonul de tir de lângă cimitir? Să urc la cer într-un șifonier încărcat de vise cu ușile deschise? Înfașat în cearșafuri, s-aud ofuri și ahuri? Într-un vas cu zbatari voi pluti încet, în mare secret, eu, un venetic, un limbric, un nimic prin aceste vremuri funeste. Să vă zic o poveste? Bre, cobor în tenebre cu un tren chefer de altădată care n-a întârziat niciodată. Pe tăcute, rogu-te, hai la poartă-n Rai și

dă-mă-n primire. Asta da, știre! Să faci haltă pe lumea cealaltă! Ți se cuvine o plecăciune. Îți fac o-nchinăciune îndată. Istoria nu e datată, doar paginată.

Sunt un cronicar mărunț, tipicar la amănunt, un flecar ros de tebece. Sunt rece din cap în călcăie și acoperit de râie. „Bate-mă-n cuie!” Apare dracu și zice lumesc: Hai, că mă grăbesc. Ce poftești!? „Să mă îngerești!” zic din geam. Oh, miroseam a tot ce poftești – a mizerii lumești, a mere coapte, a șoapte de alcov. Luna era mov în spuza de stele ca niște belele. „Să-mi citești ca la hram despre când nu existam!” Vremuri soioase! Timpul se încurcase ca mațele, câinii îmi rupeau oasele. „Te miri, drace!?” Nu! „Hai să facem pace!” zic. Îngerul rahitic, ghemuit în ibric, tace chitic...

Scriu o cronică a faptului divers! Nimic nu este mai pervers în univers! Balul să înceapă, javră, otreapă! Verde de mohor, leleo și-am să mor! De acum să te ții numai de sindrofii. Pentru Zoe&Vivi – ofrandă! Miroso de lavandă, de cărbuni d-ăia buni, a lemn ars și jar. În calendar nu mai sunt file, trăim fără nopți și zile. Când va cădea lumina, nimeni nu se va închina. Lumea se va termina. Te va lăsa norocul, arză-l-ar focul! Va veni dricul odată cu-ntunericul! Va duce pe cruce nemernicul tăvălit în căcat, ratat fără nimb. Dă-mi în schimb Înaltul! Lasă-mi o fărâșă, cât o rămă, de har!, mie, un tâlhar, un înstrăinat, un necăinat. Când cerul s-o desface, mă dau ție Drace fără simbric!

Vivi găsește cheia, o ascunde în buzunar. Trage ușa în urma lui. Verifică dacă a umplut canistra cu benzină. Pipăie bricheta, încearcă dacă se aprinde. Verifică șomoioagul de cărpe și-l așază în teșcherea. Țactactac Leica. Îi trebuie aparatul să ia fotografiile după ce-ncheie treaba. Trage imagini ca amintire. Scoate bicicleta din magazia de vechituri. O împinge afară dintre stivele de

lemne și rafturile cu sticle. O reazemă de gard. Se duce în fundul curții să-l omagieze pe Zgaibă – putrezește acolo în pământ. Îngenunchează, netezește locul cu palmele, smulge o buruiană. Îi rostește numele în șoaptă. Ține palma lipită de pământ, simte o căldură, o inimă ticăind, o răsuflare. Zăbovește un minut. Îi șoptește câteva vorbe neauzite. E ceva numai între ei doi. Vivi știe ce are de făcut. Se gândește de mult la asta. Totul – pentru amintirea lui Zgaibă. Se ridică. Traversează curtea. Apucă scurt cadrul bicicletei, învârte pedala. Țârâie soneria cu un gest reflex, e un fel de salut vesel. Sunetul îi zgârie timpanul. Așteaptă să vadă dacă se aprind lumini la ferestre. Deschide poarta de fier, e grea, scârțâie, ar trebui unsă.

Îi e teamă să nu trezească mahalaua. Se strecoară silențios în stradă cu moartea în suflet. Nu mai are cuvinte, e ca un mecanism de ceasornic. Defilează de-a lungul caselor – lătrat de un câine, o pisică trece pe streășină, undeva un televizor aprins. Alături o ceartă-n familie. Un croncănit, o râșniță de cafea și un patefon. Nu întâlnește pe nimeni. Răsuflă ușurat, strada pustie. Atinge vag o roată, îi ascultă fâșâitul pe trotuarul acoperit de frunze. Duce bicicleta de ghidon până dă în bulevard. Are psihologia unui infractor. Se ferește de zgomote, de umbre, de lumina chioară. E cu gândurile duse. Are pasul ferm, știe ce are de făcut. Ajunge la zebra în apropierea unei vitrine cu neoane verzi. Citește graffiti, le fotografiază, țactățac, ascunde Leica înapoi în teșcherea. Alunecă prin vremea rece. Începea să ningă. Reazemă bicicleta de bordură, încalecă, apasă pedala. O boare. Se împacă bine cu frigul. Fulguia. Se vedea zăpada căzând cu încetinitorul, prin lumina împrăștiată de un felinar. Trotuarele pustii. Trece un autobuz hârbut. Nu oprește în stații, nu așteaptă nimeni. Pustiu. Un tramvai cu ferestrele gălbejite se retrage la depou. Un vatman, șapcă, veston de postav cenușiu, țeapăn ca o statuie. Vivi

apasă pedalele hotărât. Senzație plăcută. Roțile pe asfaltul acoperit de frunze. El de-a lungul vitrinelor. El sub cerul mov-cenușiu. El sub fulgii primei zăpezi din acea iarnă. El singur în noapte, ceva kitsch. El e o umbră, o fulgurare. Bucarest by night! anunță un banner în intersecție. Abia a trecut de miezul nopții.

Așa a început enigmatică aventură a fotografului Vivi Lazăr. Era de Sf. Nicolae când a pornit prima dată cu bicicleta prin oraș. A străbătut la întâmplare străzile pustii. S-a oprit lângă un parc, sub zidurile albe ale unei vile cu ferestre întunecate. A trecut o patrulă a poliției. A salutat-o, a descălecat abia după ce s-a depărtat. Și-a aprins o țigară, câștiga ceva timp, cât să observe locul. A cercetat atent să nu fie camere video în zonă. A identificat de vinerea trecută un SUV negru, aidoma cu cel care-l storcise de caldarâm pe Zgaibă. Poate chiar acela. Lucios, scânteind negru sub un felinar. Vivi s-a apropiat. Nu avea emoții. A scos fără zgomot canistra din teșcherea. Avea nevoie de fix 8 secunde. A răsuflăt dopul, s-a lipit de caroserie, a vărsat conținutul. A împrăștiat benzina deasupra rezervorului. Avea imaginea în câteva planșe de manual. A tras bricheta din buzunar și a deschis-o. A pus iute foc. A durat 12 secunde să se aprindă. A așteptat calm să se ridice vâlvătaia, a privit-o concentrat, ca în copilăria lui, când se lăsa fascinat de foc. L-ar fi privit ore-ntregi. S-a retras cinci pași, a scos Leica, a tras reflex. Mașina ardea foarte frumos. A durat 7 minute până a căutat din priviri bicicleta, a ridicat-o din iarbă. S-a suit în șa, a clinchenit soneria, salut. A apăsat pedala și a dispărut în noapte. A lăsat mașina la trotuar, arzând. Ce noapte!

Încurajat că nu vine Poliția să-l aresteze, a repetat figura când nu rătăcea prin provincie și nu era confiscat de vizite oficiale, de conferințe de presă, de proteste sindicale. Cum era liber, hălăduia prin cartierele selecte ale Bucureștiului. Alerga de-a lungul străzilor străjuite de vile burgheze. Ochea un SUV

LIBRIS We know
books

negru, îl fixa, îi nota marca, adresa și numărul, făcea fotografii țactățac. Cerceta locul, se asigura că nu risca nimic. Se ferea de bodigarzii firmelor de pază, de polițai, de vecinii cu denunțurile lor. Venea câteva nopți la rând, fix la unu după miezul nopții. Verifica dacă nu exista vreo mișcare suspectă. Încheia pregătirile după 4-5 raiduri. Nu apărea doar nopțile. Și ziua uneori, ca să dea nas în nas cu proprietarul, să-l salute ironic, să zică săru-mânușițele grasei lui neveste, să se joace un minut cu copiii lui, să curteze menajera. Nota minuțios în blocnotes tot ce vedea și auzea. Când în fine se hotăra să acționeze, dispărea din circuit câteva zile. Agenția foto care îi dădea de lucru nu-l găsea nicăieri. Nu răspundea la telefon, nici la soneria de acasă. De altfel, nimeni habar n-avea unde locuia de fapt. Era personajul cel mai discret și șters de pe lume. Ducea o existență subterană care îi făcea plăcere.

În ziua hotărâtă scotea bicicleta din magazie. O demonta, așeza piesele în ordine pe o pătură. Curăța minuțios, ungea cu vaselină, lanțul, torpedoul, spițele... Repara ce era de reparat. Umfla cauciucurile cu pompa. Prepara minuțios ustensiile de care avea nevoie. Le aranja după tipic. Umplea canistra cu benzină, verifica bricheta. Avea și una de rezervă. Înghesuia Leica în teșcherea, lua un aparat în plus în caz că. Se așeza turcește pe podea și se gândea ce avea de făcut. Întindea hârtiile unde schițase zona, privea atent fotografiile trase în prealabil la locul ales. Privea imaginile de la ultimele incendieri, lua aminte. Măsura cu ceasul, calcula pașii, fixa distanțele, memora detaliile. Stabilea scenariul B, neprevăzutul. Când termina totul, făcea un duș. Îl uita dracul sub jetul rece/fierbinte. Se ștergea îndelung cu un prosop mare de plajă. Se primenea cu haine curate scoase de la spălătoria din colț în ziua aia, reiații, adidașii, tricoul, puloverul, hanoracul. Se refugia

preț de câteva minute la mormântul lui Zgaibă și îi povestea pe-ndelete ce va face în noaptea care urma. Era un omagiu pentru câine.

Pornea ca un vânător după pradă. Când ajungea la adresă proptea bicicleta de un copac. Scotea canistra cu benzină. Răsușcea capacul de plastic. Se apropia prudent, o turna peste caroserie. Minuțios, cu mișcări bine repetate. Cu nervii întinși la maximum, atent să zărească o umbră care s-ar apropia, să observe orice intrus, să audă pași. Dacă totul era zeiss, scotea tacticos bricheta. O mânuia extrem de încet. Se apropia de caroserie și o aprindea bucuros. Obținea o flacără care se târa mai întâi, apoi se ridica brusc în aerul nopții. Era clipa când scotea Leica și trăgea fotografiile – din toate pozițiile. Poza și bicicleta lăsată în apropiere. Atent să dispară dacă ieșea vreun insomniac și alarma cartierul. Asta a fost la început. După un timp i-a dispărut teama. După primele 10-12 mașini incendiate, prin februarie-martie, a început să acționeze din reflex. S-a transformat într-un ritual, o ceremonie cu tabieturi și mișcări identice, trecuse pe pilot automat. Același număr de minute, o noapte semăna cu cealaltă, fără niciun amănunt lipsă sau în plus.

Se întorcea acasă fluierând, se întindea pe patul cazon, tare, se învelea cu pătura, era foarte aspră. Cu mâinile sub cap, adormea într-o secundă, ca un copil. Când se dezmeticea, spre prânz, își făcea cafeaua pe aragaz. Trăgea apoi o țigară privind strada prin luminator. De acolo văzuse cum sfârșise bietul Zgaibă. Printa pozele și le agăța în agrafe. Le privea toată după-amiaza. 4x4 negru incendiat. 4x4 făcut cenușă. 4x4 morman de fiare carbonizate. 4x4 parbriz, oglindă. 4x4 prim-plan. Când se sătura de privit, cobora scările în fugă. Se ducea în fundul curții, dincolo de magazia de vechituri, să îi povestească în șoaptă lui Zgaibă cum petrecuse noaptea din urmă, prin ce primejdii trecuse, despre

LIBRIS | We know books
emoții. Multumit de ofrandă, depunea pe mormânt fotografiile ultimului SUV incendiat.

În iarna când a început scrierea acestei minunate cronici – în noaptea de Sf. Nicolae, cum a scris Zoe Firescu la gazetă –, trei onorabili concetățeni și-au găsit mașinile făcute scrum, deși parcaseră regulamentar în fața vilelor lor arătoase. Acoperite de zăpadă, niște schelete metalice carbonizate. Douăsprezece rânduri, un paragraf, coloana a 3-a, la pagina 5, foto. A fost primul incident de acest tip. Nu se întâmplase mare lucru, era un fapt divers – ținea de rubrica pe care o scria ea joia. Acum, trebuia să umple cu întâmplări haioase, tragicomice, pitorești spațiul tipografic dat ei în grijă de Porfiriță Zaț, Șefu', zis și domnul Haț. Așa că știrea i-a picat la țanc. Șabadabada, nimic mai pervers decât un fapt divers! – sloganul ei favorit. Șeful a spus că nu face de a-ntâia, dar la a cincea e OK. Să dea o știre cu puțin sos, 5 rânduri. Ea își amintea bine ziua pentru că tot atunci a venit un viscol și i-a blocat pe toți în redacție. Unii au avut norocul să plece mai devreme, ea a trebuit să se resemneze. Pleca mereu ultima. A ațipit într-un fotoliu până au intrat salvatorii pe fereastră și au descarcerat-o. Sinistrata a primit ceai fierbinte de la popota garnizoanei. A ajuns acasă în Rahova/Sebastian într-o utilitară de pompieri roșie, culoarea ei favorită, anunțată de sirene, lumini, claxon, nașpa. Ningea tare și puștii mahalalei s-au strâns să admire măgăoaia roșie. Liftul nu mergea, a urcat cu papornitele pe scări până la etajul 5. Își adusese acasă de citit niște dosare, plus cumpărăturile. Nu a fost chiar o fericire.

Nu a mai ieșit din casă o vreme. A stat la calculator. În rest a privit zile și nopți urgia de afară din ap. 43, et. 5. Două camere lângă lift, pe stânga. Făcea zgomot toată noaptea. Era bucuroasă,

Îl auzea pe patron numai prin telefon. Șeful forfotea departe de ea. Nu putea să-l sufere. Redacția *Aurorii* se găsea pe un trotuar aglomerat de pe bd. Elisabeta, lângă Cișmigiu. Sub ferestrele gazetei se găseau un parter de buticuri, un cinematograf scos din uz, un sexy-shop și birtul lui Cati Popeasca, în colț, mereu aglomerat. Găzduia o lume pestriță cu jurnaliști, interlopi, funcționari, târfe, agenți camuflați, polițai, samsari, gură-cască periculoși pentru că denunțau tot ce auzeau cui plătea.

Două săptămâni a căzut zăpada fără întrerupere – de la Sf. Nicolae până-n Ajunul Crăciunului, a notat cronicarul. Ninsura nu s-a oprit un ceas, aerul nu se mai putea respira, se înghețea. Te bătea peste ochi, te împiedica să mergi. La Bellu și la Gara de Nord, în Obor. Tramvaiele au rămas blocate în nămeți. Armata a cărat provizii în mahalale. Câini au murit degerați. Ca și mulți oameni. Cădeau din picioare prin stații de tramvai, în gurile de metrou, în prăvălii. Infarct, atac cerebral, înghețați bocnă – homeleșii mai ales. Deodată, orașul s-a umplut de spectre. Lumea s-a ales cu un milion de statui de zăpadă. Celălalt milion de bucureșteni a rămas închis în locuințe să privească prin ferestre nebunia de afară. S-a tăiat apa, nu se mai spăla nimeni, că nu avea cu ce. Orașul s-a împuțit. Nu-și mai potolea nimeni setea. Țevile scoteau din ziduri un scârțâit sinistru. Trebuia să topești zăpada, s-o fierbi. Fiind infestată, era mai bine să te abții. Caloriferele au rămas reci, frig de minus 20 de grade. Nu mai găseai pe nicăieri alimente. Cum closetele nu mai funcționau, orașul s-a umplut de un miros puternic. Dacă privești harta, gubernia Valahia avea în mijloc o latrină – Bucureștiul. Zăpada ajungea până la streășină. Lumea care se aventura afară din case circula pe deasupra. Credeai că vin din cer. O populație de heruvimi și de îngeri, de vampiri și vârcolaci, de păsări exotice, ca-ntr-o halucinație. Pricăjitele

LIBRIS | We know books

taxiuri n-au mai ieșit din garaje. Autobuzele au rămas blocate prin stații, pe trasee, cu ușile trase, cu șoferii bocnă la volan privind orbi prin parbrizele acoperite de gheață. Uneori prin nămeți se mai auzea clinchenitul unui tramvai, dar era o iluzie. Și cine auzea? Toate sunetele încetaseră, iar despre urechi ce să zicem!? Deveniseră vinete și casante, la cel mai mic zgomot cădeau de pe căpățâni. Zgomot însemnând inclusiv un fulg care se lăsa pe pervaz. S-au trimis blindate pe bulevarde, dar nu au reușit să răzbească în cartierele mărginașe, atât de dens cădea ninsoarea. Au fost trimise coloane lungi cu pături militare, spirt medicinal, canistre cu apă, gaz, pesmeți, medicamente contra degerăturilor, chibrituri, butelii de aragaz, cutii cu supă, conserve de carne, lapte și pâini. Părea că zăpada era viscolită de palele unei mori uriașe care măcina nimicul. Bucureștiul nu se mai vedea din avion, luminile lui pieriseră în nămeții Bărăganului. Haitele de lupi intrau în mahalale să caute hrană. Îi găseai în spatele blocurilor, prin stațiile de tramvai, în intersecții rătăcind orbi. Estimp câinii s-au sălbăticit. Șuieratul dement al vântului a trimis la balamuc destui dintre ai noștri. Era ceva insuportabil, v-o spune cronicarul nostru. Și era frig frig frig. Dacă ieșeai din casă înțepeneai instantaneu. Trebuia să vină un vecin să cioplească gheața cu dalta să te scape din strânsoare. Asta numai dacă ți-era rudă bună și nu te pizmuia. Unii au făcut-o cerând bani în schimb. Dacă se întune-case, mergeau înaintea ta cu un felinar. Costa un sutar bani peșin. Viscolul te năucea. Câțiva au avut ghinion – au fost jefuiți prin ganguri, pe uliți, în casa scârilor. S-au descoperit cadavre acoperite de mucegai – vinete, cenușii, depinde de cauza morții. Poliția a dispărut pe o vreme așa câinească. Pentru un timp, aici a fost orașul nimănu, spre mirarea cronicarului.

Oh, Doamne și s-a întâmplat minunea – în seara de Ajun n-a mai nins. Nu mai spera nimeni că scăpăm vreodată de urgie.

Ningea, ninge continuu de la Potop, a scris cronicarul. Nimeni nu-și imagina cum este să nu ningă. Din cauza frigului lumea își pierduse memoria, uitase cum îi chema pe copii. Nenorocirea a încetat pentru că se năștea Isus. Patriarhia cu popii ei a înălțat rugăciuni și mulțumiri prin toate bisericile. Un calm nefiresc s-a instalat peste lumea agitată a Bucureștilor, peste ce mai rămăsese din ea după viscolul siberian din acel decembrie furibund. S-au ridicat șapte elicoptere să împrăștie cu elicea împuțiciunea care potopise orașul. Când s-au retras spre Băneasa, îți țiuiau urechile de atâta liniște. Se auzea doar scârțâitul săniilor pe zăpada înghețată, trootul cailor și clopoței de la gâturile lor. Tramvaiele scârșnind în curbă, clopotelele din biserici, scârțâitul zăpezii sub tălpi, sirenele chemând proletarii în halele industriale. Prin martie zăpada aia murdară a început să se topească și să se scurgă prin canale. Mirosul de căcat a dispărut abia în Săptămâna Luminată, când ne pregăteam – după un post lung – să Îl răstignim pe Isus și să primim fericiți lumina Lui.

Ceva mai devreme au fost găsite mașinile incendiate, 4x4, negre, conform raport DGP/14/02. Măzgă, orașul urât, cenușiu. Noaptea auzeai susurul zăpezii topite. În zori descopereai că nămeții care baricadau trotuarele au pierdut din volum și înălțime. Fenomenul a durat o săptămână încheiată. Potrivit primelor date obținute, în afara pagubelor materiale, incidentul cu cele trei mormane de fiare contorsionate, foste SUV-uri făloase, nu s-a soldat cu victime omenești. Numai dracu' știe cum se întâmplase. După declanșarea urgiei siberiene, Administrația nu mai ținuse cont. Așa încât Poliția nu a mai consemnat întâmplările din oraș după Sfântul Nicolae și nu a mai raportat la Minister, deși uzanțele o cereau. Totul era o vrajște. Adresele unde s-au înregistrat mașinile incendiate erau, citez conform